

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ І ТЕХНОЛОГІЙ
У ТВАРИННИЦТВІ

Кафедра інфекційних та інвазійних хвороб

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до самостійної роботи

з дисципліни «Інфекційні хвороби непродуктивних тварин»

для здобувачів другого (магістерського) рівня

вищої освіти

спеціальності Н6 (211) «Ветеринарна медицина»



м. Кам'янець-Подільський

2025 рік

УДК 636.7:636.082:616-022.53

Укладач: Тетяна КАРЧЕВСЬКА, доцентка, кандидатка ветеринарних наук, асистент кафедри інфекційних та інвазійних хвороб

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»
(протокол № 10 від 30.10. 2025 р.)*

Рецензенти:

Наталія СУСЛОВА, кандидатка ветеринарних наук, доцентка, завідувачка кафедри клінічної діагностики та внутрішніх хвороб тварин Дніпровського державного аграрно-економічного університету

Тетяна СУПРОВИЧ, докторка с.-г. наук, професорка, завідувачка кафедри гігієни тварин та ветеринарного забезпечення кінологічної служби Національної поліції України ЗВО «ПДУ»

Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Інфекційні хвороби непродуктивних тварин» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н6 (211) «Ветеринарна медицина»/ Тетяна КАРЧЕВСЬКА. Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2025. 55 с.

Методичні рекомендації призначені для самостійної роботи здобувачів і охоплюють сучасні підходи до діагностики, профілактики та лікування інфекційних хвороб собак і котів, включаючи вірусні, бактеріальні та грибові інфекції. Вони містять програми щеплень, правила оформлення історії хвороби, сучасні лабораторні та клінічні методи досліджень, а також ситуаційні завдання для закріплення теоретичних знань і формування практичних навичок.

Передмова.....	3
Змістовий модуль 1. Інфекційні хвороби собак.....	5
Тема 1. Найбільш поширені зоонози собак і котів: сказ, лептоспіроз, трихофітія, мікроспорія.....	5
Тема 2. Вірусні хвороби собак: чума, парвовірусна інфекція, коронавірусний ентерит, інфекційний гепатит, хвороба Ауескі.....	8
Тема 3. Бактеріальні хвороби собак: інфекційний трахеобронхіт, стафілококові та стрептококові інфекції, сальмонельоз, правець.....	12
Тема 4. Правила оформлення історії хвороби та сучасні діагностичні дослідження інфекційної патології собак.....	15
Тема 5. Різновиди грибкових захворювань собак та методи їх діагностики.....	18
Тема 6. Програми щеплень інфекційних хвороб собак та особливості вакцинопрофілактики.....	22
Тема 7. Основні принципи специфічної профілактики та лікування хвороб собак інфекційної патології.....	26
Змістовий модуль 2. Інфекційні хвороби котів.....	29
Тема 1. Панлейкопенія та каліцивірусна інфекція котів.....	29
Тема 2. Інфекційний ринотрахеїт, котячий грип, хламідіоз.....	32
Тема 3. Інфекційний перитоніт, вірусна лейкемія, вірусний імунodefіцит котів.....	35
Тема 4. Правила оформлення історії хвороби та сучасні діагностичні дослідження інфекційної патології котів.....	38
Тема 5. Програми щеплень інфекційних хвороб котів та особливості вакцинопрофілактики.....	41
Тема 6. Загальні принципи лікування інфекційних хвороб котів.....	43
Ситуаційні завдання.....	46
Рекомендовані інформаційні джерела.....	51
Короткий словник основних понять та термінів.....	52

Передмова

Дисципліна «Інфекційні хвороби непродуктивних тварин» є важливою складовою професійної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю Н6 (211) «Ветеринарна медицина». Вона спрямована на формування у майбутніх лікарів ветеринарної медицини системних знань про етіологію, епізоотологію, клінічні прояви, діагностику, профілактику та лікування інфекційних хвороб собак і котів - тварин, що не залучаються до продуктивного виробництва, проте мають значний епізоотичний та зоонозний потенціал.

Самостійна робота здобувачів освіти відіграє ключову роль у засвоєнні матеріалу, оскільки дозволяє аналізувати сучасні наукові джерела, порівнювати дані про поширення хвороб у різних регіонах, оцінювати ефективність профілактичних заходів та формувати власні висновки щодо управління епізоотичною ситуацією.

Метою методичних рекомендацій є надання здобувачам орієнтирів для самостійного опрацювання навчального матеріалу, формування критичного мислення та вміння застосовувати знання на практиці. В методичних рекомендаціях представлено короткі тези за кожною темою, аналітичні завдання для самостійного опрацювання, питання для самоконтролю, ситуаційні завдання і короткий словник основних понять та термінів. Виконання завдань самостійної роботи сприяє розвитку професійних компетентностей, необхідних для своєчасного розпізнавання інфекційних хвороб, запобігання їх поширенню серед тварин та людей, а також забезпечення високого рівня біобезпеки в умовах сучасної ветеринарної практики. Самостійна робота дозволяє здобувачам глибше зрозуміти механізми взаємодії збудників з організмом тварини, закономірності поширення хвороб і актуальні методи профілактики, а також підготуватися до аудиторних занять і практичних навичок.

Методичні рекомендації розраховані на організацію самостійної роботи, стимулювання аналітичного мислення та формування навичок наукового пошуку інформації, що є важливим компонентом підготовки кваліфікованого лікаря ветеринарної медицини.

Змістовий модуль 1. Інфекційні хвороби собак.

Тема 1. Найбільш поширені зоонози собак і котів: сказ, лептоспіроз, трихофітія, мікроспорія.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Сказ: епідеміологічна ситуація та заходи контролю.
2. Лептоспіроз собак: сучасні методи діагностики та профілактики.
3. Трихофітія та мікроспорія: порівняльний аналіз та підходи до лікування.

1. Сказ: епідеміологічна ситуація та заходи контролю

Сказ - гостре вірусне захворювання, що вражає центральну нервову систему і має практично 100% летальність у собак без своєчасного втручання. Вірус передається через укуси або подряпини від інфікованих тварин. Домашні та безпритульні собаки є основними переносниками захворювання в населених пунктах, тоді як дикі тварини (лисиці, вовки, єнотовидні собаки) формують природні осередки.

Сучасна епідеміологічна ситуація показує, що сказ залишається ендемічним у багатьох регіонах світу. Особливо високий рівень випадків реєструється в Азії та Африці, де охоплення вакцинацією домашніх тварин залишається низьким. В Україні основні спалахи зафіксовані у сільській місцевості, де контакт із дикими тваринами більш ймовірний.

Заходи контролю включають:

- регулярну вакцинацію домашніх собак;
- контроль за чисельністю бродячих собак;
- профілактичну вакцинацію диких тварин;
- проведення інформаційних кампаній серед населення щодо правил безпеки та поводження з тваринами.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). порівняння епідеміологічних показників сказу у різних країнах;
- 2). оцінка ефективності програм вакцинації;
- 3). оцінка ролі собак як резервуарів вірусу для людини.

2. Лептоспіроз собак: сучасні методи діагностики та профілактики

Лептоспіроз - бактеріальна інфекція, що може уражати печінку, нирки, серцево-судинну систему та інші органи собак. Основним джерелом інфекції є сеча хворих тварин, забруднена вода або корми. Хвороба має сезонний характер і найчастіше реєструється у вологих регіонах, після паводків або дощового сезону.

Клінічні прояви різноманітні: від субклінічних форм до важких септичних станів. Сучасна діагностика включає:

- серологічні методи (ELISA, мікроаглютинаційний тест);
- молекулярні методи (ПЛР);
- оцінку біохімічних показників крові (печінкові ферменти, креатинін).

Профілактика базується на вакцинації проти актуальних серотипів *Leptospira*, контролі за водними джерелами та обмеженні контактів із потенційними резервуарами інфекції.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1) поширення лептоспірозу у різних кліматичних умовах;
- 2) взаємодія *Leptospira* з іншими організмами та екологічними чинниками;
- 3) ефективність сучасних вакцин та прогнозування спалахів.

3. Трихофітія та мікроспорія: порівняльний аналіз та підходи до лікування

Трихофітія (*Trichophyton* spp.) та мікроспорія (*Microsporum* spp.) - грибкові хвороби шкіри та шерсті собак, що належать до зоонозів. Вони проявляються круглими лисіючими плямами, свербіжем і запаленням шкіри, і можуть передаватися людині.

Діагностика включає:

- мікроскопічне дослідження зіскрібків шкіри та волосся,
- культуральний метод (посів на поживне середовище),
- сучасні молекулярні методи (ПЛР).

Лікування потребує комбінованого підходу:

- місцеве та системне застосування антигрибкових препаратів;
- дезінфекції приміщень та предметів догляду;
- ізоляції інфікованих тварин.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1).взаємодія грибів з мікрофлорою шкіри;
- 2).фактори, що сприяють розвитку грибкових інфекцій;
- 3).порівняльна ефективність різних методів лікування та профілактики.

Питання для самоконтролю:

1. Які чинники впливають на поширення сказу серед собак у світі та в Україні?
2. Як ефективність вакцинації впливає на контроль епідемії сказу?
3. Які методи сучасної діагностики застосовуються для виявлення лептоспірозу?
4. Які екологічні чинники впливають на епізоотологію лептоспірозу у собак?
5. У чому полягає порівняльна характеристика трихофітії та мікроспорії?
6. Які заходи профілактики та лікування найбільш ефективні при грибкових інфекціях собак?
7. Які зоонозні ризики виникають для людини при контакті з інфікованими собаками?

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Баранов В.С., Неволько О.М., Іванов М.Ю. Сказ – проблеми та перспективи оздоровлення в Україні: *Ветеринарна медицина*, 2013. Вип. 97. С.153-157.
2. Карчевська Т.М., Чумаков К.А. Інфекційні хвороби собак: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ФОП «Сисин Я.І.», 2017. 160 с.

3. Галатюк О. Є., Передера О. О., Лавріненко І. В., Жерносик І. А. Інфекційні хвороби собак: навчальний посібник для вузів II–IV рівнів акредитації. Житомир : ПП «Рута», 2018. 276 с.
4. Іовенко А. В., Пивоварова І. В.. Заразні хвороби шкіри собак: навчальний посібник для студентів факультетів ветеринарної медицини та ветеринарних спеціалістів. Одеса, 2022. 45 с.
5. Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроєкологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.
6. Федорова О.І., Петренко В.В. Зоонози собак і котів: сучасні підходи до діагностики та профілактики. Харків: ХНУВМ, 2019. 145 с.
7. Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)
https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view
8. Заразні хвороби шкіри собак (навчальний посібник)
<http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3637/1/Заразні%20хвороби%20шкіри%20собак.pdf>
9. Державна продовольчо-споживча служба України. Епізоотична ситуація щодо сказу в Україні. URL: <https://www.sk.dpss.gov.ua/epizootychna-sytuacziya-shhodo-skazu-v-ukrayini/>
10. Головне управління Держпродспоживслужби в Хмельницькій області. Сказ - смертельно небезпечне захворювання. URL: <https://consumerhm.gov.ua/3860-skaz-smertelno-nebezpechne-zakhvoryuvannya?>
11. Уховський В. В. Сказ та його проблематика на Дніпропетровщині: Журнал ветеринарної медицини. Харків, 2024. Вип. 110. С. 100–107.
<https://doi.org/10.36016/VM-2024-110-15>

Тема 2. Вірусні хвороби собак: чума, парвовірусна інфекція, коронавірусний ентерит, інфекційний гепатит, хвороба Ауескі

Питання для самостійного опрацювання:

1. Чума і парвовірусна інфекція: залежність спалахів хвороб від щільності популяцій, охоплення вакцинацією та наявності суперінфекцій.

2. Коронавірусний ентерит: важливість комбінованих вакцин та контроль суперінфекцій.

3. Інфекційний гепатит: необхідність моніторингу штамів вірусу та оновлення профілактичних програм.

4. Хвороба Ауескі: собаки як випадкові господарі, їх роль в епізоотичній ситуації серед свиней.

1. Чума і парвовірусна інфекція: залежність спалахів хвороб від щільності популяцій, охоплення вакцинацією та наявності суперінфекцій.

Чума м'ясоїдних залишається однією з найпоширеніших вірусних інфекцій собак, попри широке використання вакцин. Вірус уражає кілька систем організму, і тяжкість перебігу значною мірою визначається імунним статусом тварини та наявністю суперінфекцій. Спалахи найчастіше відбуваються у розплідниках, притулках та групових утриманнях, особливо в холодну пору року. Вакцинація значно зменшує захворюваність, але нові штами вірусу і неповне охоплення імунізацією залишають певний ризик спалахів.

Парвовірусна інфекція характеризується високою стійкістю вірусу у зовнішньому середовищі, що сприяє швидкому поширенню у популяціях собак. Найчастіше тяжкі форми розвиваються у щенят та ослаблених тварин, а наявність суперінфекцій значно погіршує перебіг хвороби. Епізоотична ситуація залежить від дотримання санітарних норм і регулярності вакцинації. Масові вакцинаційні програми та контроль умов утримання тварин є ключовими для зниження захворюваності.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). залежність спалахів від щільності популяцій та рівня вакцинації собак;
- 2). вплив суперінфекцій на перебіг і летальність хвороб;
- 3). особливості профілактики в умовах високої вірусної циркуляції.

2.Коронавірусний ентерит: важливість комбінованих вакцин та контроль суперінфекцій.

Коронавірусний ентерит у собак зазвичай протікає у легкій формі, але при поєднанні з іншими інфекціями (особливо парвовірусом) може спричиняти тяжкі ураження шлунково-кишкового тракту. Вірус підсилює ушкодження слизової оболонки кишечника та знижує місцевий імунітет, що створює умови для розвитку суперінфекцій. Проблема контролю полягає у недостатньому включенні коронавірусу до профілактичних програм і комбінованих вакцин.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). значення комбінованих вакцин у профілактиці змішаних ентеритів;
- 2). вплив суперінфекцій на клінічний перебіг та результат хворювання;
- 3). роль санітарно-гігієнічних заходів у контролі поширення інфекції.

3.Інфекційний гепатит: необхідність моніторингу штамів вірусу та оновлення профілактичних програм.

Випадки інфекційного гепатиту собак значно зменшились завдяки вакцинації, проте спалахи продовжують фіксуватися серед нещеплених собак. Вірус уражає печінку, нирки та дихальні шляхи, і тяжкість перебігу залежить від віку та імунного статусу. Моніторинг штамів вірусу та оновлення вакцинних програм дозволяють підтримувати контроль захворювання на популяційному рівні.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). генетична мінливість аденовірусів і потреба моніторингу штамів;
- 2). оновлення профілактичних програм та ревакцинації;
- 3). лабораторна діагностика як основа контролю епізоотичної ситуації.

4. Хвороба Ауескі: собаки як випадкові господарі, їх роль в епізоотичній ситуації хвороби серед свиней.

Хвороба Ауескі у собак спостерігається переважно як випадкова інфекція при спалахах серед свиней. Собаки заражаються через контакт із інфікованими свинями або їх продуктами, але не підтримують подальшу трансмісію вірусу. Вірус викликає тяжкі неврологічні симптоми та швидку смерть, особливо у

цуценят та молодих собак. Для контролю хвороби важливі заходи профілактики серед свиней та обмеження контактів собак із потенційно інфікованими тваринами.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). епізоотичне значення собак як випадкових господарів;
- 2). вплив епізоотичної ситуації серед свиней на ризики зараження собак;
- 3). профілактика через моніторинг свиного господарств і заходи біобезпеки.

Питання для самоконтролю:

1. Які фактори впливають на поширення вірусних хвороб собак у групових популяціях?
2. Як імунний статус собаки визначає тяжкість перебігу вірусних інфекцій?
3. У чому полягає роль суперінфекцій у розвитку тяжких форм парвовірусного та коронавірусного ентериту?
4. Які проблеми вакцинації та профілактики спостерігаються у світі для чуми та інфекційного гепатиту?
5. Яким чином епізоотична ситуація Ауєскі впливає на популяцію собак у сільській місцевості?
6. Як порівнюються епізоотичні показники вірусних хвороб у містах і сільських районах?
7. Які сучасні стратегії контролю вірусних інфекцій собак найбільш ефективні?

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Лісова В.В., Чумаков К.А. Парвовірусна інфекція собак: монографія. Житомир: Полісся, 2012 . 210 с.
2. Карчевська Т.М., Чумаков К.А. Інфекційні хвороби собак: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ФОП «Сисин Я.І.», 2017. 160 с.
3. Галатюк О. Є., Передера О. О., Лавріненко І. В., Жерносик І. А. Інфекційні хвороби собак: навчальний посібник для вузів II–IV рівнів акредитації. Житомир : ПП «Рута», 2018. 276 с.

4. Епізоотологія та інфекційні хвороби / О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроєкологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.
5. Парвовірусні інфекції собак і хутрових звірів / Л.Є. Корнієнко, В.І. Головаха, Б.М. Ярчук та ін. Біла Церква, 2001. 55 с.
6. Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)
https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view
7. Зон Г. А., Івановська Л. Б. *Інфекційний гепатит собак (стан проблеми): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми ветеринарної медицини»*. Суми : Сумський національний аграрний університет, 2020. С. 23–26.
<https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/8544/1/3.pdf>
8. Дмитренко Н. І., Мізін А. В. *Особливості клініко-морфологічного прояву вірусного гепатиту собак*: Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Ветеринарна медицина. 2021. Вип. 6 (57). С. 41–45.
<https://dspace.pdau.edu.ua/items/af303071-c698-4d0f-a956-cbfb5ce5502d>

Тема 3. Бактеріальні хвороби собак: інфекційний трахеобронхіт, стафілококові та стрептококові інфекції, сальмонельоз, правець.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Інфекційний трахеобронхіт: вплив умов утримання та щільності популяцій на поширення хвороби.
2. Стафілококові та стрептококові інфекції: роль суперінфекцій та особливості антибіотикорезистентності.
3. Сальмонельоз: шляхи передачі та фактори ризику у домашніх собак.
4. Правець: собаки як випадкові господарі, профілактичне значення вакцинації та ризик контактного зараження.

1. Інфекційний трахеобронхіт: вплив умов утримання та щільності популяцій на поширення хвороби.

Ця хвороба часто виникає у групових популяціях собак, зокрема в розплідниках, притулках та на виставках. Поширення збудника залежить від

щільності населення, вентиляції та дотримання санітарних норм. Незважаючи на наявність вакцин, контроль спалахів у групових утриманнях залишається проблемним через швидке передавання повітряно-крапельним шляхом і наявність суперінфекцій.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). вплив умов утримання, вентиляції та мікроклімату на поширення інфекції;
- 2). роль щільності популяцій собак у циркуляції збудників;
- 3). профілактичне значення вакцинації та розділення груп тварин за ризиком.

2. Стафілококові та стрептококові інфекції: роль суперінфекцій та особливості антибіотикорезистентності.

Ці інфекції часто ускладнюють перебіг вірусних хвороб та травматичних уражень шкіри. Антибіотикорезистентність стає важливою проблемою, що потребує аналізу локальних штамів та правильного вибору препаратів. Розповсюдження збудників залежить від умов утримання, контакту з іншими тваринами та дотримання гігієнічних стандартів.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). вплив суперінфекцій на перебіг і ускладнення бактеріальних уражень;
- 2). особливості формування та поширення антибіотикорезистентних штамів;
- 3). значення мікробіологічного контролю при виборі антибактеріальної терапії.

3. Сальмонельоз: шляхи передачі та фактори ризику у домашніх собак.

Передача відбувається через корм та забруднене середовище. Частіше спостерігається у цуценят та собак з ослабленим імунітетом. Епізоотична небезпека зростає при утриманні собак у багатопородних групах та недотриманні санітарії. Контроль захворювання включає правильне годування, санітарні заходи та обмеження контактів із потенційно інфікованими тваринами.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). основні шляхи передачі інфекції серед домашніх собак;

2). фактори ризику зараження, пов'язані з годівлею та контактом з іншими тваринами;

3). роль собак у потенційному зоонозному ланцюзі сальмонельозу.

4. Правець: собаки як випадкові господарі, профілактичне значення вакцинації та ризик контактного зараження.

Собаки можуть бути випадковими господарями, зараження відбувається через забруднені рани. Хвороба характеризується тяжкими неврологічними проявами та високою смертністю. Профілактика базується на своєчасній вакцинації та контролі травматизму. Епізоотична небезпека полягає в контакті з ґрунтом та відходами, забрудненими спорами *Clostridium tetani*.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). особливості перебігу правцю у собак як випадкових господарів;
- 2). профілактичне значення планової вакцинації та ревакцинації;
- 3). ризики контактного зараження через рани та контаміновані предмети.

Питання для самоконтролю:

1. Як умови утримання та щільність популяцій собак впливають на поширення інфекційного трахеобронхіту?
2. Яким чином стафілококові та стрептококові інфекції взаємодіють із суперінфекціями та антибіотикорезистентністю?
3. Які шляхи передачі сальмонельозу у домашніх собак та фактори ризику його розвитку?
4. Чому собаки вважаються випадковими господарями правця та які заходи профілактики є ключовими?
5. Яким чином групове утримання та санітарні умови впливають на поширення бактеріальних хвороб?
6. Які сучасні стратегії контролю бактеріальних інфекцій найбільш ефективні?
7. Як локальні епізоотичні умови впливають на антибіотикорезистентність збудників?

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Карчевська Т.М., Чумаков К.А. Інфекційні хвороби собак: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ФОП «Сисин Я.І.», 2017. 160 с.
3. Галатюк О. Є., Передера О. О., Лавріненко І. В., Жерносик І. А. Інфекційні хвороби собак: навчальний посібник для вузів II–IV рівнів акредитації. Житомир : ПП «Рута», 2018. 276 с.
4. Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроєкологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.
5. Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)
https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view
6. Галайда Л. В. Хронічний бронхіт у собак: клініка, діагностика та лікування. Дніпропетровськ, 2022. 65 с.
<https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/6525/1/%D0%93%D0%B0%D0%>
7. НУБіП України. Інфекційний трахеобронхіт собак.
<https://elearn.nubip.edu.ua/mod/resource/view.php?id=307916>

Тема 4. Правила оформлення історії хвороби та сучасні діагностичні дослідження інфекційної патології собак.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Історія хвороби: структура та важливість правильного ведення медичної документації для контролю інфекцій.
2. Сучасні діагностичні методи: роль лабораторних та інструментальних досліджень у визначенні збудників та оцінці тяжкості хвороби.
3. Порівняльна ефективність методів: класичні мікробіологічні, серологічні та молекулярні методи діагностики.

1. Історія хвороби: структура та важливість правильного ведення документації для контролю інфекцій.

Ведення історії хвороби є ключовим елементом контролю інфекцій у популяції собак. Якісно оформлена медична документація дозволяє відстежувати епізоотичні показники, проводити аналіз ефективності

профілактичних заходів і коригувати терапевтичні програми. Важливим аспектом є стандартизація записів: обов'язкові дані про власника, умови утримання тварини, клінічні симптоми, результати лабораторних досліджень та терапевтичні заходи.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1) структура історії хвороби як основного документа клінічного спостереження;
- 2) значення повноти й точності записів для епізоотологічного та епідеміологічного контролю;
- 3) роль ветеринарної медичної документації у відстеженні джерел інфекції та оцінці ефективності лікування.

2. Сучасні діагностичні методи: роль лабораторних та інструментальних досліджень у визначенні збудників та оцінці тяжкості хвороби.

Сучасні діагностичні методи включають класичні бактеріологічні та мікологічні дослідження, серологічні тести (ELISA, РСК), а також молекулярні методи (ПЛР, секвенування). Використання комбінацій методів дозволяє підвищити точність діагнозу та скоротити час на виявлення збудника.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). значення лабораторних і інструментальних досліджень у виявленні збудників;
- 2). роль комплексної діагностики у визначенні тяжкості перебігу інфекційного процесу;
- 3). інтеграція результатів досліджень у формування клінічного діагнозу та прогнозу.

3. Порівняльна ефективність методів: класичні мікробіологічні, серологічні та молекулярні методи діагностики.

Порівняльна ефективність методів є важливим аспектом для вибору оптимальної стратегії діагностики. Наприклад, ПЛР забезпечує швидке виявлення вірусних та бактеріальних збудників навіть у ранніх стадіях хвороби,

тоді як серологічні тести корисні для оцінки імунного статусу популяції та ефективності вакцинації.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). особливості та діагностична цінність класичних мікробіологічних методів;
- 2). переваги й обмеження серологічних тестів при різних стадіях інфекційного процесу;
- 3). можливості молекулярних методів у швидкому та точному визначенні збудників.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні розділи історії хвороби та чому вони важливі для контролю інфекцій?
2. Які переваги та обмеження класичних бактеріологічних та мікологічних методів?
3. Як серологічні та молекулярні методи доповнюють традиційні підходи до діагностики?
4. Чому стандартизація ведення історії хвороби важлива для епізоотичного моніторингу?
5. У яких випадках доцільно використовувати комбінацію діагностичних методів?
6. Як результати лабораторних досліджень можуть впливати на вибір лікування та профілактики?
7. Які сучасні тенденції у розвитку діагностичних технологій для інфекцій собак?

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Карчевська Т.М., Чумаков К.А. Інфекційні хвороби собак: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ФОП «Сисин Я.І.», 2017. 160 с.

- 3.Галатюк О. Є., Передера О. О., Лавріненко І. В., Жерносик І. А. Інфекційні хвороби собак: навчальний посібник для вузів II–IV рівнів акредитації. Житомир : ПП «Рута», 2018. 276 с.
- 4.Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроєкологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.
- 5.Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)
https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view
- 6.Стрелецький О. С. Профілактика інфекційних хвороб собак в умовах приватної ветеринарної клініки. 2022.
<https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/6718/1/%D0%A1%D1%82%D1>

Тема 5. Різновиди грибкових захворювань собак та методи їх діагностики

Питання для самостійного опрацювання:

- 1.Ектомікози, дерматофітози, дріжджові мікози: поширення, фактори ризику, вплив умов утримання.
- 2.Грибкові інфекції внутрішніх органів: рідкісні форми - фактори спалаху та особливості хвороби.
- 3.Сучасні методи діагностики грибкових інфекцій: лабораторні, мікроскопічні та молекулярні методи.

1. Ектомікози, дерматофітози, дріжджові мікози: поширення, фактори ризику, вплив умов утримання.

Ектомікози є поширеною групою грибкових захворювань, які уражають шкіру, волосся та кігті тварин, зумовлені збудниками роду *Microsporum*, *Trichophyton*, *Candida* та іншими патогенними або умовно-патогенними грибами. Найчастіше дерматофітози реєструються у молодих тварин, особливо в умовах тісного контакту, підвищеної вологості та недостатньої вентиляції приміщень. Джерелом інфекції виступають хворі або безсимптомні носії, а також контаміновані предмети догляду, підстилка, ґрунт.

Факторами ризику розвитку мікозів є порушення цілісності шкірного покриву, ослаблення імунітету, тривале застосування антибіотиків або кортикостероїдів, дефіцит поживних речовин, а також стреси, які впливають на резистентність організму. Значну роль відіграють санітарно-гігієнічні умови утримання: забруднення приміщень, підвищена температура та вологість створюють сприятливе середовище для виживання та розмноження грибкових спор.

Дріжджові мікози, зокрема кандидоз, частіше розвиваються як вторинні інфекції на тлі дисбактеріозів або ендокринних розладів. У господарствах із щільним утриманням тварин дерматомікози можуть набувати характеру ензоотій, що призводить до економічних збитків через зниження продуктивності та погіршення якості шкірної сировини.

Профілактика передбачає суворе дотримання ветеринарно-санітарних норм, своєчасну ізоляцію хворих тварин, дезінфекцію приміщень і предметів догляду, а також контроль за станом імунітету та повноцінністю годівлі. Таким чином, ефективне управління умовами утримання є ключовим чинником у зниженні ризику поширення ектомікозів та інших грибкових уражень.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

1). епізоотологічні особливості поширення: аналіз частоти виникнення дерматомікозів у собак залежно від сезону, віку, щільності утримання та наявності носіїв збудника;

2). вплив зовнішніх факторів на перебіг інфекції: оцінка ролі вологості, температури, вентиляції приміщень, рівня гігієни та стресових чинників у розвитку грибкових уражень шкіри;

3). біологічні властивості збудників та стан імунної системи тварин: співвідношення між умовно-патогенними грибами, мікробіомом шкіри та резистентністю організму тварини.

2. Грибкові інфекції внутрішніх органів: рідкісні форми - фактори спалаху та особливості хвороби.

Грибкові інфекції внутрішніх органів у собак трапляються рідко, але зазвичай супроводжуються тяжкими системними проявами. Спалахи цих інфекцій можуть відбуватися у тварин зі зниженим імунітетом або під час суперінфекцій. Вивчення поширення та факторів ризику допомагає планувати профілактичні заходи та своєчасну діагностику.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). патогенетичні механізми системних мікозів: аналіз шляхів проникнення грибів у внутрішні органи, механізмів інвазії та ураження тканин;
- 2). фактори, що сприяють спалахам: роль імуносупресивних станів, антибіотикотерапії, тривалого утримання у вологих або забруднених умовах, застосування стероїдів.
- 3). діагностичні та клінічні труднощі: порівняння перебігу грибкових інфекцій із бактеріальними та вірусними захворюваннями, що маскують істинну етіологію.

3. Сучасні методи діагностики грибкових інфекцій: лабораторні, мікроскопічні та молекулярні методи.

Сучасні методи діагностики грибкових інфекцій включають:

- *Лабораторні методи:* посіви на поживні середовища, виявлення збудника в культурах.
- *Мікроскопічні дослідження:* оцінка клітинних морфологічних ознак грибків, фарбування матеріалу з шкіри та волосся.
- *Молекулярні методи:* ПЛР та секвенування для точного виявлення видового складу грибків.

Поєднання цих методів дозволяє своєчасно ідентифікувати збудника, оцінити його патогенність та визначити оптимальну терапію. Особлива увага приділяється запобіганню поширенню серед інших тварин та людей, адже дерматофітії є зоонозними інфекціями.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

1). комплексність діагностичного підходу: поєднання клінічних ознак із мікроскопічними, культуральними та серологічними тестами для підвищення точності діагнозу;

2). роль молекулярних методів: аналіз переваг ПЛР, секвенування ДНК і MALDI-TOF мас-спектрометрії у швидкому виявленні видоспецифічних грибів;

3). стандартизація та інтерпретація результатів: оцінка достовірності лабораторних тестів, вплив контамінації проб і важливість контрольних досліджень для підтвердження діагнозу.

Питання для самоконтролю:

1. Які фактори впливають на поширення дерматофітій у популяції собак?
2. Чому молоді та ослаблені тварини більш сприйнятливі до грибкових інфекцій?
3. У чому полягає небезпека внутрішніх грибкових інфекцій і які фактори ризику їх розвитку?
4. Які сучасні лабораторні та молекулярні методи дозволяють точно визначити вид грибка?
5. Як поєднання мікроскопічних і молекулярних методів підвищує ефективність діагностики?
6. Чому дерматофітії є важливими з точки зору зоонозного ризику?
7. Які профілактичні заходи допомагають знизити поширення грибкових інфекцій у групових популяціях собак?

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Карчевська Т.М., Чумаков К.А. Інфекційні хвороби собак: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ФОП «Сисин Я.І.», 2017. 160 с.

- 3.Галатюк О. Є., Передера О. О., Лавріненко І. В., Жерносик І. А. Інфекційні хвороби собак: навчальний посібник для вузів II–IV рівнів акредитації. Житомир : ПП «Рута», 2018. 276 с.
- 4.Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроекологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.
- 5.Ловенко А. В., Пивоварова І. В.. Заразні хвороби шкіри собак: навчальний посібник для студентів факультетів ветеринарної медицини та ветеринарних спеціалістів. Одеса, 2022. 45 с.
6. Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)
https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view
- 7.Стрелецький О. С. *Профілактика інфекційних хвороб собак в умовах приватної ветеринарної клініки.* 2022.
<https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/6718/1/%D0%A1%D1%82%D11>
- 8.Заразні хвороби шкіри собак (навчальний посібник)
<http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3637/1/Заразні%20хвороби%20шкіри%20собак.pdf>

Тема 6. Програми щеплень інфекційних хвороб собак та особливості вакцинопрофілактики.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Основні програми вакцинації собак: стандартні та додаткові щеплення - фактори вибору.
2. Вплив охоплення вакцинацією та умов утримання на ефективність профілактики.
3. Сучасні вакцини та комбіновані препарати: переваги, обмеження, особливості застосування.

1.Основні програми вакцинації собак: стандартні та додаткові щеплення- фактори вибору.

Вакцинація є основою профілактики інфекційних хвороб собак і спрямована на формування активного імунітету проти найпоширеніших збудників. До стандартних щеплень належать вакцинації проти сказу, чуми м'ясоїдних, парвовірусного ентериту, інфекційного гепатиту та лептоспірозу. Додаткові вакцини застосовують залежно від епізоотичної ситуації, умов утримання, віку, породи та стану здоров'я тварини.

Факторами вибору програми імунізації є рівень ризику зараження, частота контактів із іншими тваринами, географічне поширення збудників та вимоги законодавства. Важливе значення має контроль ветеринарного спеціаліста, який визначає оптимальний графік щеплень і враховує індивідуальні особливості імунної відповіді собаки. Раціональний підхід до вакцинації дозволяє мінімізувати ризики інфекційних захворювань та запобігти небажаним ускладненням.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). структура базових та додаткових програм вакцинації собак у різних країнах і їх співвідношення з епізоотичною ситуацією;
- 2). критерії вибору вакцин залежно від віку, породи, стану здоров'я та умов утримання тварин;
- 3). вплив раціонального планування вакцинації на формування популяційного імунітету та профілактику інфекційних хвороб.

2.Вплив охоплення вакцинацією та умов утримання на ефективність профілактики.

Ефективність профілактики інфекційних хвороб у собак значною мірою залежить від рівня охоплення популяції вакцинацією. Коли щеплення отримує понад 70–80 % тварин, формується колективний імунітет, який перешкоджає циркуляції збудників. Недостатня імунізація, особливо у приватному секторі, сприяє збереженню резервуарів інфекції.

Умови утримання також мають істотний вплив на імунну відповідь: антисанітарія, перенаселеність, стреси, паразитарні інвазії або неповноцінне харчування знижують ефективність вакцинації. Важливо дотримуватись належного догляду, регулярної дегельмінтизації та збалансованого годування, щоб забезпечити адекватну реакцію організму на введення вакцини. Комплексний підхід до профілактики дозволяє значно зменшити частоту спалахів і стабілізувати епізоотичну ситуацію.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). взаємозв'язок між рівнем охоплення вакцинацією собак і частотою спалахів інфекційних захворювань у популяціях різної щільності;
- 2). значення санітарно-гігієнічних умов, годівлі, стресових факторів і паразитарних інвазій для формування імунної відповіді після щеплення;
- 3). роль комплексного ветеринарно-профілактичного підходу (вакцинація, дегельмінтизація, гігієна) у зниженні ризику виникнення інфекційних хвороб.

3. Сучасні вакцини та комбіновані препарати: переваги, обмеження, особливості застосування.

Сучасні вакцини для собак представлені як моновалентними, так і полівалентними (комбінованими) препаратами, що забезпечують одночасний захист від кількох інфекцій. Їх перевагами є зручність застосування, зменшення кількості ін'єкцій і стресу для тварини, а також формування комплексного імунітету. Висока якість сучасних інактивованих та атенуйованих вакцин забезпечує безпечність і тривалу імунну відповідь.

Разом із тим, комбіновані препарати мають певні обмеження: вони потребують суворого дотримання умов зберігання, а в імунослаблених тварин можуть давати слабшу реакцію. Важливим аспектом є точний вибір вакцини відповідно до віку, фізіологічного стану та епізоотичної ситуації в регіоні. Рациональне використання сучасних вакцин із контролем післявакцинальних реакцій гарантує високу ефективність профілактичних заходів та безпеку тварин.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). принцип дії, склад і технологічні особливості сучасних комбінованих вакцин, що застосовуються у ветеринарній практиці;
- 2). ризики та обмеження використання полівалентних вакцин у собак різного віку та фізіологічного стану;
- 3). значення дотримання умов зберігання, транспортування та правильного введення вакцин для забезпечення їх ефективності й безпечності.

Питання для самоконтролю:

1. Які фактори враховуються при формуванні програм вакцинації собак?
2. Як охоплення вакцинацією впливає на ефективність профілактики спалахів інфекцій?
3. У чому полягають переваги комбінованих вакцин для собак?
4. Які додаткові щеплення можуть бути рекомендовані залежно від регіональної епізоотичної ситуації?
5. Як умови утримання собак впливають на вибір вакцин та графік щеплень?
6. Які можливі обмеження або ризики при використанні сучасних вакцин?
7. Які стратегії ревакцинації дозволяють підтримувати високий рівень популяційного імунітету?

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Карчевська Т.М., Чумаков К.А. Інфекційні хвороби собак: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ФОП «Сисин Я.І.», 2017. 160 с.
3. Галатюк О. Є., Передера О. О., Лавріненко І. В., Жерносик І. А. Інфекційні хвороби собак: навчальний посібник для вузів II–IV рівнів акредитації. Житомир : ПП «Рута», 2018. 276 с.
4. Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроєкологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.
5. Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)

Стрелецький О. С. *Профілактика інфекційних хвороб собак в умовах приватної ветеринарної клініки*. 2022.

<https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/6718/1/%D0%A1%D1%82%D1>

Тема 7. Основні принципи специфічної профілактики та лікування хвороб собак інфекційної патології

Питання для самостійного опрацювання:

1. Специфічна профілактика: використання вакцин та імуномодуляторів для запобігання інфекцій.
2. Лікування інфекційних хвороб: вибір терапевтичних схем, контроль суперінфекцій та підтримуюча терапія.
3. Епізоотичний та популяційний контроль: роль моніторингу, ізоляції хворих та санітарно-профілактичних заходів.

1. Специфічна профілактика: використання вакцин та імуномодуляторів для запобігання інфекцій.

Специфічна профілактика інфекційних хвороб собак ґрунтується на використанні ефективних вакцин, дотриманні графіка щеплень та врахуванні епізоотичної ситуації у регіоні. Важливо контролювати охоплення популяції вакцинацією, що дозволяє запобігати спалахам хвороб навіть за наявності вірулентних штамів. Імуномодулятори можуть застосовуватися для посилення захисних механізмів у молодих та ослаблених тварин.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). механізми формування специфічного імунітету після введення вакцин та роль імуномодуляторів у його підтриманні;
- 2). фактори, що впливають на ефективність імунопрофілактики у тварин різного віку, фізіологічного стану та за різних умов утримання;
- 3). взаємозв'язок між вакцинацією, застосуванням імуномодуляторів і стійкістю популяцій до інфекційних хвороб.

2. Лікування інфекційних хвороб: вибір терапевтичних схем, контроль суперінфекцій та підтримуюча терапія.

Лікування інфекційних хвороб передбачає комплексний підхід: антибіотикотерапія при бактеріальних інфекціях, протівірусні засоби та симптоматична терапія при вірусних хворобах, контроль суперінфекцій і підтримка органів-мішеней. Ключовим є своєчасне звернення до ветеринарного лікаря та коригування лікування залежно від результатів лабораторних та клінічних досліджень.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

1). принципи формування терапевтичних схем при інфекційних захворюваннях з урахуванням етіології, тяжкості перебігу та чутливості збудників;

2). особливості контролю суперінфекцій і профілактики антибіотикорезистентності при тривалому лікуванні;

3). значення підтримуючої терапії (детоксикаційної, імунокоригувальної, симптоматичної) у підвищенні ефективності лікування та відновленні організму.

3. Епізоотичний та популяційний контроль: роль моніторингу, ізоляції хворих та санітарно-профілактичних заходів.

Епізоотичний контроль включає своєчасне виявлення та ізоляцію хворих тварин, дезінфекцію приміщень та інвентарю, контроль контактів здорових собак з потенційно інфікованими особинами. Систематичний моніторинг дозволяє відстежувати ефективність профілактичних програм та попереджати поширення інфекцій на рівні популяції.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

1). система моніторингу інфекційних хвороб тварин і значення своєчасного виявлення випадків для попередження спалахів;

2). методи ізоляції, карантину та дезінфекції як складові ефективного епізоотичного контролю;

3). взаємозв'язок між популяційним наглядом, санітарно-профілактичними заходами та стабільністю епізоотичної ситуації у господарствах.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні принципи специфічної профілактики інфекційних хвороб собак?
2. Як вибір вакцини та графік щеплень впливають на ефективність профілактики?
3. У чому полягає комплексний підхід до лікування бактеріальних і вірусних інфекцій?
4. Які заходи допомагають контролювати суперінфекції у собак?
5. Як ізоляція хворих та санітарні заходи впливають на епізоотичну ситуацію?
6. Чому систематичний моніторинг популяції собак є важливим для контролю інфекцій?
7. Як оцінюють ефективність профілактичних програм на рівні популяції?

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Карчевська Т.М., Чумаков К.А. Інфекційні хвороби собак: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: ФОП «Сисин Я.І.», 2017. 160 с.
3. Галатюк О. Є., Передера О. О., Лавріненко І. В., Жерносик І. А. Інфекційні хвороби собак: навчальний посібник для вузів II–IV рівнів акредитації. Житомир : ПП «Рута», 2018. 276 с.
4. Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроєкологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.
5. Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)
https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view
6. Стрелецький О. С. *Профілактика інфекційних хвороб собак в умовах приватної ветеринарної клініки.* 2022.
<https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/6718/1/%D0%A1%D1%82%D11>

Змістовий модуль 2. Інфекційні хвороби котів.

Тема 1. Панлейкопенія та каліцивірусна інфекція котів.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Панлейкопенія: фактори поширення, роль щеплень та популяційний контроль.
2. Каліцивірусна інфекція: вплив суперінфекцій та умов утримання на тяжкість перебігу.
3. Сучасні методи діагностики та профілактики обох інфекцій у котячих популяціях.

1. Панлейкопенія: фактори поширення, роль щеплень та популяційний контроль.

Панлейкопенія котів є гострою вірусною інфекцією з високим рівнем контагіозності та значним ризиком масових спалахів, особливо серед кошенят та нещеплених тварин. Основними факторами поширення є тісний контакт між тваринами, скупченість у притулках і розплідниках, недостатній рівень вакцинації, низький санітарний стандарт утримання та стресові умови. Вірус легко передається через секрети, предмети догляду та забруднене середовище, що підсилює його епізоотичний потенціал. Вакцинація залишається ключовим засобом специфічної профілактики, формуючи активний імунітет та зменшуючи ризик спалахів у котячих популяціях. Популяційний контроль включає ізоляцію хворих, карантин нових тварин, регулярний моніторинг стану здоров'я та комплексні санітарно-гігієнічні заходи, що забезпечують стабільність епізоотичної ситуації та захист колективів від вірусу.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). основні шляхи передачі вірусу панлейкопенії та чинники, що сприяють його поширенню серед котячих популяцій;
- 2). роль вакцинації у формуванні колективного імунітету та зменшенні ризику масових спалахів;

3). популяційний контроль, включно з карантинними заходами, ізоляцією хворих та санітарно-гігієнічними умовами, що впливають на циркуляцію вірусу.

2. Каліцивірусна інфекція: вплив суперінфекцій та умов утримання на тяжкість перебігу.

Каліцивірусна інфекція котів є однією з провідних респіраторних вірусних хвороб, що характеризується ураженням дихальних шляхів, слизових оболонок ротової порожнини та очей. Тяжкість клінічного перебігу значною мірою залежить від наявності суперінфекцій бактеріальної природи, які поглиблюють симптоматику та підвищують ризик ускладнень і смертності. Важливу роль відіграють умови утримання: стрес, тісний контакт між тваринами, недостатня вентиляція та низький рівень гігієни значно підвищують ймовірність зараження та тяжкість перебігу. Недостатній рівень вакцинації також сприяє формуванню спалахів. Оцінка цих факторів дозволяє ефективно прогнозувати ризики, планувати профілактичні заходи та підбирати адекватні стратегії контролю захворюваності у котячих колективах.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). вплив бактеріальних суперінфекцій на клінічний перебіг каліцивірусної інфекції;
- 2). значення умов утримання (стрес, гігієна) для тяжкості захворювання та поширення вірусу;
- 3). роль вакцинації у зниженні ризику спалахів і підтриманні рівня захворюваності.

3.Сучасні методи діагностики та профілактики обох інфекцій у котячих популяціях

Діагностика панлейкопенії та каліцивірусної інфекції базується на комплексному підході, що включає клінічний огляд, лабораторні методи (серологія, ПЛР, виділення вірусу) та контроль стану популяції. Сучасні молекулярні методи дозволяють точно ідентифікувати збудника на ранніх стадіях захворювання, що сприяє швидкому реагуванню та попередженню

спалахів. Профілактика включає своєчасну вакцинацію котів, використання імуномодуючих препаратів для підтримки неспецифічного імунітету, а також застосування карантину та санітарно-гігієнічних заходів у колективах. Комплексне використання сучасних методів діагностики та профілактики дозволяє знизити поширення інфекцій, попередити масові захворювання та підтримувати стабільний рівень імунітету у котячих популяціях.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). лабораторні та молекулярні методи діагностики панлейкопенії та каліцивірусної інфекції;
- 2). комплексна профілактика: вакцинація, використання імуномодуючих препаратів, карантинні та санітарні заходи;
- 3). ефективність застосування сучасних методів для попередження спалахів і підтримки стабільного рівня імунітету у котячих популяціях.

Питання для самоконтролю:

1. Які фактори визначають поширення панлейкопенії у котячих популяціях?
2. Чому молоді коти більш сприйнятливі до панлейкопенії?
3. Як суперінфекції впливають на перебіг каліцивірусної інфекції?
4. Які методи дозволяють швидко ідентифікувати вірус панлейкопенії та каліцивірусу?
5. Як умови утримання котів впливають на ефективність профілактики інфекцій?
6. Які профілактичні заходи допомагають знизити ризик спалахів у притулках та розплідниках?
7. Яка роль вакцинації у запобіганні масовим спалахам цих інфекцій?

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Галатюк О.Є., Передера О.О., Лаврінченко І.В. Інфекційні хвороби котів: навч. посібник. Житомир: «Полісся», 2016. 132 с.
2. Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроекологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.
3. Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)

https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view

4. Хвороби спільні для собак і котів

https://vukladach.pp.ua/MyWeb/manual/wetmed/infekciuni_xvorobu_sobak_i_kotiv/1/1.htm?utm_source=chatgpt.com

5. Козленко Т. Г. Каліцивіроз котів: поширення, діагностика та лікування : дис. канд. вет. наук; спеціальність 16.00.01 «Ветеринарна мікробіологія». Харків, 2022. 160 с. <https://dglib.nubip.edu.ua/bitstreams/7b695e80-fe7b-4212-80cc-d4ca50c7e593/download>

6. Кривенко Д. Ю. Панлейкопенія котів: епізоотологія, діагностика, лікування та профілактика : кваліфікаційна робота на здобуття ступеня магістра; спеціальність 211 «Ветеринарна медицина» Полтава : Полтавський державний аграрний університет, 2024. 60 с.

<https://dspace.pdau.edu.ua/handle/123456789/17587>

Тема 2. Інфекційний ринотрахеїт, котячий грип, хламідіоз.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Інфекційний ринотрахеїт: вплив щільності популяцій і сезонності на поширення.
2. Котячий грип: фактори ризику тяжкого перебігу та роль суперінфекцій.
3. Хламідіоз: особливості зоонозності, епізоотична значимість та профілактика.

1. Інфекційний ринотрахеїт: вплив щільності популяцій і сезонності на поширення.

Інфекційний ринотрахеїт котів викликається герпесвірусом котячих і часто поширюється у групових популяціях, притулках та розплідниках, особливо в зимовий період. Спалахи хвороби залежать від щільності популяції, наявності щеплень та суперінфекцій. Вакцинація значно зменшує захворюваність, але стресові фактори та несприятливі умови утримання підвищують ризик тяжкого перебігу.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). вплив щільності популяції котів на інтенсивність поширення інфекційного ринотрахеїту;
- 2). сезонні фактори підвищення захворюваності та їхній зв'язок із фізіологічним станом тварин;
- 3). епізоотичне значення латентно інфікованих котів і чинники реактивації вірусу.

2. Котячий грип: фактори ризику тяжкого перебігу та роль суперінфекцій.

Котячий грип, спричинений вірусами каліцивірусу та респіраторними патогенами, зазвичай протікає легше, проте суперінфекції і стресові фактори можуть ускладнювати перебіг хвороби. Особливо уразливі молоді та ослаблені коти. Для контролю епізоотичної ситуації важливе дотримання санітарних правил та своєчасна вакцинація.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). вікові та фізіологічні групи котів, схильні до тяжкого перебігу котячого грипу;
- 2). роль бактеріальних суперінфекцій у розвитку ускладнень при вірусному ураженні дихальних шляхів;
- 3). взаємодія герпесвірусу та каліцивірусу при коінфекції та її вплив на клінічний перебіг хвороби.

3. Хламідіоз: особливості зоонозності, епізоотична значимість та профілактика.

Хламідіоз котів, що є зооозною інфекцією, уражує переважно дихальні шляхи та очі. Спалахи відбуваються у групових популяціях та серед котів із низьким рівнем імунітету. Епізоотичний контроль включає своєчасну діагностику, ізоляцію хворих і профілактичне щеплення у регіонах з підвищеним ризиком.

Сучасні методи діагностики включають серологічні тести, ПЛР і культуральні дослідження, що дозволяють швидко ідентифікувати збудника та оцінити імунний статус популяції. Профілактичні програми повинні враховувати епізоотичну ситуацію, умови утримання котів та наявність суперінфекцій.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). зоонозний потенціал *Chlamydia felis* і групи ризику зараження;
- 2). механізми тривалого збереження хламідійної інфекції у популяціях котів і птахів;
- 3). основні напрями профілактики хламідіозу та зниження епізоотичного і зоонозного ризику.

Питання для самоконтролю:

1. Які фактори впливають на поширення інфекційного ринотрахеїту у котячих популяціях?
2. Чому молоді та ослаблені коти більш сприйнятливі до котячого грипу?
3. Як суперінфекції ускладнюють перебіг ринотрахеїту та котячого грипу?
4. Які методи діагностики дозволяють швидко ідентифікувати вірусних та бактеріальних збудників?
5. У чому полягає епізоотичне значення хламідіозу у котів?
6. Які заходи профілактики та контролю допомагають знизити ризик спалахів цих хвороб?
7. Як вакцинація впливає на популяційний контроль респіраторних інфекцій котів?

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Галатюк О.Є., Передера О.О., Лавріненко І.В. Інфекційні хвороби котів: навч. посібник. Житомир: «Полісся», 2016. 132 с.
2. Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроекологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.

3.Рубан В. О. Хвороби котів: інфекційний ринотрахеїт — поширеність, діагностика, ефективність щеплень: Журнал «Ветеринарна медицина», 2022. № 4. С. 34-41.

4. Лісова В. В., Савченко А. Патоморфологічна характеристика хламідіозу в котів: Наук. вісник ЛНУВМБ імені С. З. Гжицького, 2017. № 19. С. 77–85.

5. Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)

https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view

6.Хвороби спільні для собак і котів

https://vukladach.pp.ua/MyWeb/manual/wetmed/infekciuni_xvorobu_sobak_i_kotiv/1/1.htm?utm_source=chatgpt.com

Тема 3. Інфекційний перитоніт, вірусна лейкемія, вірусний імунodefіцит котів

Питання для самостійного опрацювання:

1. Інфекційний перитоніт котів: роль мутацій вірусу та факторів популяційного ризику.
2. Вірусна лейкемія: вплив охоплення вакцинацією та групових популяцій на поширення.
3. Вірусний імунodefіцит котів: значення суперінфекцій та умов утримання для тяжкості перебігу.

1.Інфекційний перитоніт котів: роль мутацій вірусу та факторів популяційного ризику.

Інфекційний перитоніт котів (FIP) спричинюється мутованим коронавірусом котів і є смертельно небезпечним захворюванням. Поширення хвороби залежить від щільності популяцій, наявності суперінфекцій та умов утримання. Молоді та ослаблені коти особливо вразливі. Масові спалахи реєструються переважно у притулках, розплідниках та серед групових утримань. Рання діагностика та обмеження контактів з інфікованими тваринами є ключовими для контролю епізоотичної ситуації.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). мутаційна мінливість коронавірусу котів як ключовий чинник розвитку перитоніту;
- 2). популяційні умови (щільність, контакти, утримання у притулках) як фактори ризику спалахів;
- 3). складнощі діагностики та профілактики в умовах латентного перебігу інфекції.

2. Вірусна лейкемія: вплив охоплення вакцинацією та групових популяцій на поширення.

Вірусна лейкемія котів (FeLV) характеризується високим ризиком хронічної інтеграції вірусу в клітини господаря, що призводить до імуносупресії, анемії та онкологічних процесів. Поширення хвороби значною мірою залежить від охоплення вакцинацією та щільності популяцій котів. Контроль включає тестування, ізоляцію хворих тварин та вакцинацію здорових котів, особливо у групових популяціях.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). вакцинопрофілактика FeLV як інструмент контролю епізоотичного процесу;
- 2). значення тестування і відокремлення інфікованих тварин у спільних групах;
- 3). епізоотологічні наслідки низького рівня вакцинації в популяціях котів.

3. Вірусний імунodefіцит котів: значення суперінфекцій та умов утримання для тяжкості перебігу.

Вірусний імунodefіцит котів (FIV) уражає імунну систему, підвищуючи ризик суперінфекцій та ускладнень. Хвороба передається переважно через укуси та прямий контакт між котями. Епізоотичний контроль передбачає тестування, розділення інфікованих і здорових тварин, а також підтримуючу терапію для зниження тяжкості суперінфекцій.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). взаємодія FIV із бактеріальними та вірусними суперінфекціями як фактор ускладнення перебігу;

- 2). вплив умов утримання, харчування та стресу на прогресування імунодефіциту;
- 3). підходи до підтримувальної терапії та профілактики супутніх інфекцій у FIV-позитивних тварин.

Питання для самоконтролю:

1. Які фактори визначають поширення інфекційного перитоніту у котячих популяціях?
2. Як мутації коронавірусу впливають на тяжкість перебігу FIP?
3. У чому полягає роль вакцинації у контролі вірусної лейкемії котів?
4. Як щільність популяції котів впливає на епізоотичну ситуацію FIV та FeLV?
5. Які методи контролю суперінфекцій ефективні при вірусному імунодефіциті котів?
6. Які епізоотичні заходи допомагають запобігти спалахам FIP, FeLV і FIV?
7. Як умови утримання котів впливають на тяжкість та поширення цих хвороб?

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Галатюк О.Є., Передера О.О., Лавріненко І.В. Інфекційні хвороби котів: навч. посібник. Житомир: «Полісся», 2016. 132 с.
2. Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроекологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.
3. Пантелесенко О. В., Тарасов О. А., Шевченко М. В. та ін. Вірус лейкозу котів: етіологічні, патогенетичні та епідеміологічні аспекти інфекції в Європі : Ветеринарна біотехнологія, 2025. № 46. С. 97–115.
4. Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)
https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view
5. Хвороби спільні для собак і котів.
https://vukladach.pp.ua/MyWeb/manual/wetmed/infekciuni_xvorobu_sobak_i_kotiv/1/1.htm?utm_source=chatgpt.com

6.Мурашко Т. В. Стан дослідженості інфекційного перитоніту котів в Україні за період 2012–2022 років : систематичний огляд: Науковий вісник ветеринарної медицини, 2023. № 2. С. 75–92.

https://nvvm.btsau.edu.ua/sites/default/files/visnyky/vet/murashko_2_2023.pdf

7.Довгенко В. В., Чекалін І. Ю., Наумчук В. С., Савченко М. О., Царенко Т. М. Поширення та діагностика ретровірусних інфекцій котів:Науковий вісник ветеринарної медицини, 2022. № 1. С. 43–53.

https://nvvm.btsau.edu.ua/sites/default/files/visnyky/vet/dovgenko_1_2022_1.pdf

Тема 4. Правила оформлення історії хвороби та сучасні діагностичні дослідження інфекційної патології котів.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Правила оформлення історії хвороби котів: структура, ключові розділи, стандарти документації.
2. Сучасні діагностичні методи: лабораторні, серологічні та молекулярні підходи.
3. Практичне значення результатів досліджень для епізоотичного та клінічного контролю хвороб.

1.Правила оформлення історії хвороби котів: структура, ключові розділи, стандарти документації.

Оформлення історії хвороби котів є важливою складовою клінічної та епізоотичної роботи. Структура документа включає дані про власника та умови утримання тварини, клінічний огляд, анамнез, результати лабораторних досліджень, діагноз та план лікування. Якісно оформлена історія хвороби дозволяє відстежувати перебіг інфекцій, контролювати ефективність лікування та прогнозувати епізоотичну ситуацію у групових популяціях.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1).основні розділи історії хвороби тварини та логіка їх заповнення;

2).значення уніфікованих стандартів і точності формулювань у ветеринарній документації;

3).типові помилки при оформленні та їх вплив на діагностику й лікування.

2. Сучасні діагностичні методи: лабораторні, серологічні та молекулярні підходи.

Сучасні діагностичні методи включають серологічні тести (ELISA, ІФА), молекулярні методи (ПЛР, RT-ПЛР), культуральні та мікроскопічні дослідження. Використання цих методів дозволяє швидко та точно ідентифікувати збудника, оцінити рівень імунітету та визначити ступінь інфікування популяції котів.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). порівняльна характеристика лабораторних, серологічних і молекулярно-біологічних методів дослідження;
- 2). роль сучасних технологій (ПЛР, ІФА, експрес-тести) у підтвердженні інфекційних захворювань;
- 3). критерії вибору діагностичного методу залежно від стадії хвороби та виду тварини.

3.Практичне значення результатів досліджень для епізоотичного та клінічного контролю хвороб.

Практичне значення діагностичних даних полягає у можливості своєчасно виявляти спалахи інфекцій, коригувати профілактичні програми та адаптувати терапевтичні схеми. Це особливо важливо у притулках, розплідниках та інших групових популяціях, де ризик поширення інфекцій підвищений.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). інтерпретація результатів лабораторних досліджень у контексті епізоотичної ситуації;
- 2).використання діагностичних даних для моніторингу, прогнозування та профілактики спалахів;
- 3).взаємозв'язок між клінічними проявами, лабораторними показниками та ефективністю лікування.

Питання для самоконтролю:

1. Які ключові розділи повинна містити історія хвороби кота?
2. Чому якісно оформлена історія хвороби важлива для клінічного та епізоотичного контролю?
3. Які сучасні серологічні методи використовуються для діагностики інфекцій котів?
4. Як молекулярні методи (ПЛР) підвищують точність діагностики?
5. У чому практична користь діагностичних даних для популяційного контролю хвороб?
6. Як результати лабораторних досліджень впливають на вибір терапевтичних схем?
7. Які заходи допомагають знизити ризик поширення інфекцій у групових популяціях?

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Галатюк О.Є., Передера О.О., Лавріненко І.В. Інфекційні хвороби котів: навч. посібник. Житомир: «Полісся», 2016. 132 с.
2. Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроекологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.
3. Ковальчук Т. В. Сучасні методи діагностики інфекційних хвороб тварин : навч. посіб. Львів : Львівська політехніка, 2020. 156 с.
4. Петренко І. А. Практичне застосування результатів лабораторних досліджень у ветеринарній практиці : монографія. Харків : Фоліо, 2018. 204 с.
5. Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)
https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view
6. Хвороби спільні для собак і котів.
https://vukladach.pp.ua/MyWeb/manual/wetmed/infekciuni_xvorobu_sobak_i_kotiv/1/1.htm?utm_source=chatgpt.com

Тема 5. Програми щеплень інфекційних хвороб котів та особливості вакцинопрофілактики.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Програми щеплень котів: залежність від віку, епізоотичної ситуації та умов утримання.
2. Особливості вакцинопрофілактики різних вірусних та бактеріальних інфекцій котів.
3. Вплив охоплення вакцинацією на контроль спалахів та зниження поширення хвороб.

1.Програми щеплень котів: залежність від віку, епізоотичної ситуації та умов утримання.

Програми щеплень котів розробляються з урахуванням віку тварини, стану імунітету, щільності популяції та епізоотичної ситуації в регіоні. Молоді коти отримують базовий курс вакцинації, а дорослі — підтримуючі щеплення згідно з календарем імунізації. У групових популяціях (розплідники, притулки) інтенсивність вакцинації визначає ймовірність спалахів та швидкість поширення інфекцій.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). вплив віку тварини на вибір вакцин та схему щеплень;
- 2). роль епізоотичної ситуації та рівня циркуляції збудників у популяції на планування імунопрофілактики.
- 3). значення умов утримання (притулки, розплідники, домашні умови) для частоти та термінів вакцинацій.

2.Особливості вакцинопрофілактики різних вірусних та бактеріальних інфекцій котів.

Особливості вакцинопрофілактики різних інфекцій полягають у виборі живих або інактивованих вакцин, комбінованих препаратів та схем повторного введення. Наприклад, для панлейкопенії та котячого грипу ефективні комбіновані вакцини, що одночасно забезпечують захист проти декількох

збудників. Контроль суперинфекцій та дотримання санітарних норм підвищують ефективність вакцинації.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). відмінності у схемах вакцинації проти герпесвірусу, каліцивірусу, панлейкопенії та хламідіозу;
- 2). використання живих ослаблених та інактивованих вакцин, їхні переваги та обмеження;
- 3). принципи комбінованих вакцин та індивідуальний підхід до імунізації котів із супутніми захворюваннями.

3. Вплив охоплення вакцинацією на контроль спалахів та зниження поширення хвороб.

Високе охоплення вакцинацією серед котів у групових популяціях дозволяє знизити ризик спалахів інфекцій, запобігти тяжким перебігам хвороби та зменшити загрозу зоонозів для людей. Для планування ефективних профілактичних заходів важливий постійний моніторинг рівня імунітету та епізоотичної ситуації в регіоні.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). епідеміологічна ефективність високого рівня вакцинації у популяціях котів;
- 2). взаємозв'язок охоплення щепленнями і зниження частоти тяжких форм захворювань;
- 3). роль вакцинації у профілактиці епізоотичних спалахів та обмеженні поширення інфекцій у групових популяціях.

Питання для самоконтролю:

1. Як вікові та імунні фактори впливають на формування програми щеплень котів?
2. У чому полягає відмінність між живими та інактивованими вакцинами для котів?
3. Як комбіновані вакцини підвищують ефективність профілактики інфекцій?

4. Яким чином щільність популяції та умови утримання впливають на ефективність вакцинації?
5. Як постійний моніторинг епізоотичної ситуації допомагає коригувати програми щеплень?
6. Які заходи допомагають контролювати суперінфекції та підвищувати захист котів?
7. Яким чином охоплення вакцинацією у групових популяціях знижує ризик спалахів?

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Галатюк О.Є., Передера О.О., Лаврінченко І.В. Інфекційні хвороби котів: навч. посібник. Житомир: «Полісся», 2016. 132 с.
2. Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроекологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.
3. Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)
https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view
4. Хвороби спільні для собак і котів.
https://vukladach.pp.ua/MyWeb/manual/wetmed/infekciuni_xvorobu_sobak_i_kotiv/1/1.htm?utm_source=chatgpt.com
5. Вакцинація собак і котів. <https://fauna-servis.ua/likuvannya-domashnih-tvaryn/veterynarna-terapiya/vakczynacziya-sobak-i-kotiv/>
6. Чому потрібно вакцинувати собак і котів?! <http://polvet.gov.ua/uk/news/chomu-potribna-vaktsynatsiya-sobak-i-kotiv/>

Тема 6. Загальні принципи лікування інфекційних хвороб котів.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Основні підходи до терапії вірусних, бактеріальних та грибкових інфекцій у котів.
2. Значення підтримуючої терапії та корекції імунного статусу у лікуванні інфекцій.

3. Роль епізоотичного контролю та профілактичних заходів під час лікування.

1. Основні підходи до терапії вірусних, бактеріальних та грибкових інфекцій у котів.

Лікування інфекційних хвороб котів передбачає комплексний підхід, що включає етіотропну терапію (вакцини, противірусні та антибактеріальні засоби), патогенетичну та симптоматичну підтримку організму. Важливо враховувати тип збудника, тяжкість перебігу хвороби, вік та імунний статус тварини.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). вибір протимікробних, противірусних та протигрибкових препаратів залежно від збудника та клінічної форми;
- 2). принципи комбінованої терапії та використання симптоматичних засобів у лікуванні котів;
- 3). специфічні особливості терапії котів різного віку та стану здоров'я, включно з тваринами з хронічними захворюваннями.

2. Значення підтримуючої терапії та корекції імунного статусу у лікуванні інфекцій.

Підтримуюча терапія включає регідратацію, забезпечення нутритивної підтримки, застосування імуномодуючих препаратів та контролю суперінфекцій. Такий підхід дозволяє знизити ризик ускладнень і покращити виживаність уражених тварин.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). використання імуностимуляторів, адаптогенів та вітамінно-мінеральних комплексів у комплексному лікуванні;
- 2). роль дієтичної підтримки та регуляції обміну речовин для відновлення організму після інфекції;
- 3). вплив корекції імунного статусу на зменшення ускладнень та підвищення ефективності терапії.

3. Роль епізоотичного контролю та профілактичних заходів під час лікування.

Роль епізоотичного контролю полягає у запобіганні поширенню хвороби серед інших котів у групових популяціях, притулках та розплідниках. Своєчасне виявлення хворих, ізоляція, дотримання санітарних норм та профілактична вакцинація здорових тварин підвищують ефективність лікування та знижують ризик спалахів.

Аналітичні акценти для самостійного опрацювання:

- 1). контроль контактів інфікованих тварин та обмеження розповсюдження інфекції у популяції;
- 2). важливість дезінфекції, карантинних заходів та стерилізації середовища для профілактики повторних спалахів;
- 3). використання результатів лабораторних досліджень для планування лікувальних і профілактичних заходів.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні підходи до терапії вірусних, бактеріальних та грибкових інфекцій у котів?
2. Як підтримуюча терапія впливає на перебіг інфекцій та виживаність тварин?
3. Яке значення мають імуномодуючі препарати у лікуванні котів?
4. Як епізоотичний контроль підвищує ефективність терапії та запобігає спалахам?
5. Які заходи санітарного контролю слід застосовувати під час лікування інфекційних хвороб котів?
6. Як профілактична вакцинація здорових тварин впливає на перебіг та поширення хвороб?
7. Які фактори визначають вибір терапевтичної схеми для конкретної інфекції?

Ситуаційні завдання.

1. У приватному будинку собака контактувала з диким лисом. Власник не щеплений. Собака має свіжу рану на лапі. Які заходи необхідні для мінімізації ризику захворювання людини та тварини?

- А) Вакцинація собаки та профілактичне лікування людини
- Б) Лише вакцинація собаки
- В) Ізоляція собаки на 24 години
- Г) Спостереження без втручання

2. У господарстві спостерігаються випадки захворювання собак на лептоспіроз після контакту з водоймами. Які епізоотичні та профілактичні заходи слід провести?

- А) Вакцинація собак, обмеження контакту з водними джерелами, санітарні заходи
- Б) Лише лікування хворих собак
- В) Масова дезінфекція приміщень без вакцинації
- Г) Профілактика лише у цуценят

3. Цуценя 8 тижнів має блювання, діарею, апатію. Інші тварини притулку нещеплені. Підозра на парвовірусну інфекцію. Які дії пріоритетні?

- А) Госпіталізація для регідrataції, підтримуюча терапія, ізоляція
- Б) Вакцинація від парвовірусу після появи симптомів
- В) Лікування антибіотиками всіх тварин
- Г) Спостереження без втручання

4. У притулку виявлено випадок коронавірусного ентериту. Собака має легку діарею, інші тварини контактували з нею. Які заходи для запобігання спалаху?

- А) Вакцинація контактних тварин, ізоляція хворої собаки, дезінфекція приміщень
- Б) Лише вакцинація
- В) Призначення антибіотиків усім тваринам
- Г) Спостереження без втручання

5. У групі собак виявлено хворобу Ауєскі у дорослого собаки. Інші тварини не щеплені. Які дії пріоритетні для контролю поширення?

А) Карантин усіх контактних тварин, ізоляція хворого, вакцинація здорових собак

Б) Симптоматична терапія усіх собак

В) Ізоляція лише хворого собаки

Г) Евтаназія усіх контактних тварин

6. У собаки спостерігаються кашель, виділення з носа, підвищена температура. Підозра на інфекційний трахеобронхіт. Які діагностичні заходи слід застосувати першочергово?

А) ПЛР та бактеріальний посів, клінічний огляд

Б) Лише симптоматична терапія

В) Вакцинація

Г) Спостереження без втручання

7. У групі собак виявлено сальмонельоз. Які заходи необхідні для обмеження поширення інфекції?

А) Ізоляція хворих, дезінфекція приміщень, контроль харчування

Б) Лікування антибіотиками всіх собак

В) Масова вакцинація

Г) Спостереження без втручання

8. Собака із підозрою на правець. Які дані обов'язково потрібно внести в історію хвороби для клінічного та епізоотичного контролю?

А) Анамнез, клінічні ознаки, проведені діагностичні та лікувальні заходи

Б) Лише діагноз

В) Лише проведене лікування

Г) Лише дані вакцинації

9. У собаки виявлено стригучий лишай із типовими плямами на шкірі. Які методи діагностики є найбільш достовірними?

А) Мікроскопія, культура гриба на живильному середовищі

Б) Рентген

В) УЗД

Г) Серологічне дослідження

10. *Цуценя 12 тижнів, раніше не щеплене, перебуває у розпліднику з високою щільністю тварин. Які щеплення рекомендуєте?*

А) Первинна серія вакцин проти вірусних та бактеріальних інфекцій

Б) Жодних щеплень

В) Лише проти вірусних інфекцій

Г) Лише проти бактеріальних інфекцій

11. *Собака з важкою формою чуми надходить у клініку. Власник запитує, чи достатньо лише симптоматичної терапії. Що рекомендувати?*

А) Комплексна терапія: симптоматична + противірусні + антибактеріальні

Б) Лише антибіотики

В) Лише противірусні

Г) Ізоляція без лікування

12. *Кіт 10 тижнів, із притулку, поступив з блюванням, сильною втратою апетиту та ознаками зневоднення. Інші коти мають схожі симптоми. Які першочергові заходи при підозрі на панлейкопенію?*

А) Госпіталізація, регідrataція, контроль супутніх інфекцій

Б) Вакцинація після появи симптомів

В) Ізоляція без лікування

Г) Призначення антибіотиків всім контактним

13. *У групі котів розплідника спостерігається каліцивірусна інфекція із респіраторними симптомами. Які профілактичні та контрольні заходи слід провести?*

А) Вакцинація всіх котів, дезінфекція приміщень, ізоляція хворих

Б) Симптоматична терапія

В) Лікування антибіотиками

Г) Спостереження без втручання

14. *Кіт 6 місяців із підвищеною температурою, чханням та виділеннями з носа. Інші тварини у групі контактували з ним. Які лабораторні дослідження є*

пріоритетними для підтвердження котячого грипу?

А) ПЛР та серологія

Б) УЗД

В) Рентген

Г) Загальний аналіз крові

15. *У групі котів виявлено хламідіоз із кон'юнктивітом та респіраторними симптомами. Які профілактичні заходи слід застосувати?*

А) Ізоляція хворих, дезінфекція, антибактеріальна терапія

Б) Вакцинація

В) Симптоматична терапія

Г) Спостереження без втручання

16. *Кіт із підтвердженим інфекційним перитонітом. Які заходи пріоритетні для лікування та запобігання поширенню?*

А) Ізоляція, підтримуюча терапія, контроль суперінфекцій

Б) Вакцинація

В) Симптоматична терапія без ізоляції

Г) Лікування антибіотиками усіх котів

17. *У групі котів виявлено вірусну лейкемію. Які дії доцільні для контролю поширення хвороби?*

А) Ізоляція, карантин контактних котів, відстеження всіх контактів

Б) Симптоматична терапія

В) Вакцинація лише хворих

Г) Спостереження без втручання

18. *Кіт з підозрою на FIV госпіталізований у клініку. Які дані обов'язково потрібно внести в історію хвороби?*

А) Анамнез, клінічні ознаки, результати лабораторних тестів

Б) Лише діагноз

В) Лише вакцинацію

Г) Лише лікування

19. *Кіт 12 тижнів, не щеплений, перебуває у притулку з високою щільністю тварин. Які щеплення провести першочергово?*

- А) Первинна серія вакцин проти панлейкопенії, каліцивірусу, ринотрахеїту
- Б) Лише проти вірусних інфекцій
- В) Лише проти бактеріальних
- Г) Жодних

20. *Кіт із вірусним захворюванням та суперінфекцією потребує комплексної терапії. Які заходи є найбільш доцільними?*

- А) Симптоматична + підтримуюча терапія + протівірусні/антибактеріальні препарати
- Б) Лише симптоматична терапія
- В) Лише протівірусні препарати
- Г) Ізоляція без лікування

Рекомендовані інформаційні джерела:

- 1.Галатюк О.Є.,Передера О.О., Лавріненко І.В. Інфекційні хвороби котів: навч.посібник. Житомир: «Полісся», 2016. 132 с.
- 2.Епізоотологія та інфекційні хвороби /О. Галатюк, Л. Цибульчак. Державний агроекологічний університет. Житомир, 2005. 564 с.
3. Гончар Р., Панасова Т. Патології у кішок та принципи їх терапії у клініці “ЗооВетЦентр” м. Дніпро. International Science Journal of Engineering & Agriculture Vol. 2, No. 3, 2023, pp. 90-100. doi:10.46299/j.isjea.20230203.093.
- 4.Лікування інфекційних респіраторних хвороб у котів
<https://uvt.com.ua/likuvannia-infektsiinykh-respiratornykh-khvorob-u-kotiv/?srsltid=AfmBOoqNsOhhiJnegX7CjO5yMO3vEgEUeGjCL1QuG5uxo>
- 5.Інфекційні хвороби собак і котів (навчальний посібник)
https://drive.google.com/file/d/17SYFm6hna6vxfM_-UJiaqrQV0_DvXuTT/view
- 6.Хвороби спільні для собак і котів.
https://vukladach.pp.ua/MyWeb/manual/wetmed/infekciuni_xvorobu_sobak_i_kotiv/1/1.htm?utm_source=chatgpt.com

Короткий словник основних понять і термінів.

Анамнез – збір інформації про історію життя та здоров'я тварини для постановки діагнозу.

Бактеріальна інфекція — захворювання, спричинене бактеріями (*Leptospira*, *Salmonella*, *Staphylococcus*, *Streptococcus*), що можуть уражати шкіру, слизові та внутрішні органи.

Вакцинація — введення живих ослаблених або інактивованих збудників для формування специфічного імунітету проти інфекційних хвороб.

Вірусна інфекція — захворювання, спричинене вірусами, що уражають різні системи організму (дихальні шляхи, шлунково-кишковий тракт, нервову систему).

Високоризикова група – група тварин, яка більш схильна до захворювання через вік, імунний статус або умови утримання.

Герпесвірусна інфекція котів — вірусна хвороба, що викликає респіраторні симптоми, ослаблює імунітет та сприяє розвитку суперінфекцій.

Грибкова інфекція — захворювання, спричинене грибами (*Microsporum*, *Trichophyton*), уражає шкіру, шерсть та іноді нігті; високозаразне для людей і тварин.

Дезінфекція – знищення або пригнічення патогенних мікроорганізмів на поверхнях, обладнанні або середовищі утримання.

Діагностика інфекційної патології — комплекс лабораторних та клінічних методів для виявлення збудника, визначення тяжкості та прогнозу захворювання.

Епідеміологічне спостереження – систематичне відстеження поширення хвороб у популяції для прийняття управлінських рішень.

Епізоотія – поширення інфекційної хвороби серед тварин у певній популяції протягом певного часу.

Епізоотична ситуація — стан поширення певної інфекційної хвороби у конкретній популяції на визначеній території; оцінюється за кількістю випадків, інтенсивністю та динамікою спалахів.

Епізоотичний контроль – комплекс заходів, спрямованих на запобігання і локалізацію захворювань у популяції тварин.

Епізоотичний поріг – мінімальна кількість хворих у популяції, при якій виникає ризик спалаху захворювання.

Ізоляція тварини – відокремлення хворої чи потенційно зараженої тварини від здорових для запобігання поширенню інфекції.

Імунітет — здатність організму протистояти інфекційним агентам за рахунок специфічних (антитіла, Т-клітини) і неспецифічних механізмів захисту.

Імунна відповідь — реакція організму на проникнення патогену; включає гуморальний та клітинний імунітет.

Імунний статус – рівень захисту тварини від інфекційних хвороб, визначений наявністю антитіл або активністю імунної системи.

Імунодефіцит — стан зниженого імунного захисту, що підвищує сприйнятливість до інфекцій (наприклад, FIV або FeLV у котів).

Імунопрофілактика – використання засобів для стимуляції імунітету та попередження хвороб.

Інкубаційний період — час від проникнення збудника до появи перших клінічних ознак хвороби.

Інфекційний гастроентерит — вірусне або бактеріальне запалення шлунка та кишечника, що проявляється діареєю, блювотою та зневодненням.

Інфекційний гепатит собак — вірусне захворювання печінки, дихальних шляхів та нирок; тяжкість залежить від віку, імунного статусу та суперінфекцій.

Інфекційний перитоніт котів (FIP) — вірусне захворювання з ураженням черевної порожнини, часто летальне; пов'язане із мутацією коронавірусу.

Інфекційний трахеобронхіт собак — вірусно-бактеріальна інфекція дихальних шляхів, що швидко поширюється у групових популяціях.

Каліцивірусна інфекція — вірусне захворювання котів з респіраторними симптомами та виразками у ротовій порожнині.

Карантин – тимчасове обмеження контактів нових або хворих тварин для контролю захворювань.

Клінічне обстеження – комплекс оглядів і фізіологічних тестів для оцінки стану тварини.

Контагіозність — здатність збудника передаватися від хворої до здорової тварини; визначає швидкість поширення інфекції.

Контактний шлях передачі – спосіб передачі збудника через прямий або непрямий контакт між тваринами.

Коронавірусний ентерит собак — вірусна інфекція шлунково-кишкового тракту, що ускладнюється суперінфекціями, особливо при паралельній парвовірусній інфекції.

Лептоспіроз — бактеріальна хвороба печінки та нирок, передається через воду або сечу інфікованих тварин, небезпечна для людей.

Лейкоз котів (FeLV) — вірусне захворювання, що викликає імунодефіцит та підвищує сприйнятливість до інфекцій.

Материнські антитіла — антитіла, передані новонародженим через молоко або плаценту, забезпечують тимчасовий пасивний захист.

Мікробіологічне дослідження – аналіз зразків для виявлення та ідентифікації мікроорганізмів.

Мікроспорія — грибова інфекція шкіри та шерсті, високо контагіозна для тварин і людей.

Патоген – мікроорганізм (вірус, бактерія, грибок), який викликає захворювання у тварин.

Парвовірусна інфекція собак — висококонтагіозна вірусна хвороба шлунково-кишкового тракту, особливо тяжка у щенят.

Панлейкопенія котів — вірусне захворювання, що уражає кістковий мозок і лімфоїдну тканину; призводить до лейкопенії.

Прорив імунітету — розвиток інфекційного захворювання, незважаючи на наявність специфічних антитіл або вакцинації.

Профілактика інфекційних хвороб — комплекс заходів для запобігання інфекційним захворюванням: вакцинація, карантин, контроль контактів і санітарних умов.

Резистентність патогенів — здатність збудників виживати під впливом ліків або несприятливих умов зовнішнього середовища.

Рефрактерність — здатність тварини протистояти інфекції чи хворобі, обумовлена імунним статусом або генетично.

Ринотрахеїт котів — вірусне захворювання верхніх дихальних шляхів, що викликає чхання, кашель та кон'юнктивіт.

Санітарно-гігієнічні заходи — комплекс дій для підтримки чистоти, здоров'я та профілактики захворювань у тварин.

Сальмонельоз — бактеріальна інфекція шлунково-кишкового тракту, собаки та коти можуть бути носіями та джерелом для людей.

Стафілококові та стрептококові інфекції — бактеріальні захворювання, що уражають шкіру, слизові, суглоби та внутрішні органи.

Субклінічний перебіг — прихований розвиток хвороби без явних зовнішніх симптомів.

Суперінфекція — вторинне або додаткове інфікування тварини іншими збудниками; погіршує перебіг хвороби.

Симптоматична терапія — лікування, спрямоване на полегшення симптомів хвороби без впливу на її причину.

Трихофітія — грибкова інфекція шкіри та шерсті, високо контагіозна, викликає осередкову алопецію.

Хвороба Ауескі собак — вірусне захворювання, що викликає енцефаліт та ураження нервової системи; собаки зазвичай не підтримують подальшу трансмісію.

Хламідіоз котів — бактеріальна інфекція, що викликає кон'юнктивіт та респіраторні прояви; передається контактним шляхом.

Щільність популяцій — кількість тварин на одиницю площі, що впливає на швидкість і інтенсивність поширення інфекцій.



Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни «Інфекційні хвороби непродуктивних тварин» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності Н6 (211) «Ветеринарна медицина»/ Тетяна КАРЧЕВСЬКА. Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2025. 55 с. (2,29 ум.др.арк.).

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
вул. Шевченка, 12,
м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл., 32300

